

คำชี้แจงเกี่ยวกับบัญชียาโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร พ.ศ. 2560

ส่วนประกอบของบัญชียาโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร พ.ศ. 2560

บัญชียาโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร พ.ศ. 2560 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) บัญชียาโรงพยาบาล ประกอบด้วย ยาสำเร็จรูปและเภสัชตำรับโรงพยาบาลที่ไม่ใช่ยาสมุนไพร ซึ่งยึดตามหลักเกณฑ์ของบัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2560
- 2) บัญชียาโรงพยาบาลที่เป็นยาจากสมุนไพรซึ่งผลิตโดยกลุ่มงานเภสัชกรรมและมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

การจัดแบ่งกลุ่มยาและหมวดหมู่รายการยา

บัญชียาโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร พ.ศ. 2560 ประกอบด้วยรายการยาที่จัดเป็นหมวดหมู่ตามฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาและประโยชน์ทางการรักษา (Pharmacologic and therapeutic classification) รวม 17 กลุ่ม

ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติจะจัดแบ่งเป็นบัญชีย่อย ก ข ค ง และ จ ดังนี้

บัญชี ก หมายความว่า รายการยามาตรฐานที่ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่พบบ่อย มีหลักฐานชัดเจนที่สนับสนุนการใช้ มีประสิทธิภาพการใช้ในประเทศไทยอย่างพอเพียงและเป็นยาที่ควรได้รับการเลือกใช้เป็นอันดับแรกตามข้อบ่งใช้ของยานั้น

บัญชี ข หมายความว่า รายการยาที่ใช้สำหรับข้อบ่งใช้หรือโรคบางชนิดที่เข้าในบัญชี ก ไม่ได้ หรือไม่ได้ผล หรือใช้เป็นยาแทนยาในบัญชี ก ตามความจำเป็น

บัญชี ค หมายความว่า รายการยาที่ต้องใช้ในโรคเฉพาะทางโดยผู้ชำนาญ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการของสถานพยาบาลนั้นๆ โดยสถานพยาบาลจะต้อง

1. มีมาตรการกำกับการใช้ยา
2. มีความพร้อม ตั้งแต่การวินิจฉัยจนถึงการติดตามผลการรักษา เนื่องจาก
 - 2.1 ถ้าใช้ยากลุ่มนี้ไม่ถูกต้อง อาจเกิดพิษหรือเป็นอันตรายต่อผู้ป่วย หรือเป็นสาเหตุให้เกิดเชื้อดื้อยาได้ง่าย หรือ
 - 2.2 เป็นยาที่มีแนวโน้มในการใช้ไม่ตรงตามข้อบ่งชี้ หรือไม่คุ้มค่า หรือมีการนำไปใช้ในทางที่ผิด หรือมีหลักฐานสนับสนุนการใช้ที่จำกัด หรือมีประสิทธิภาพการใช้ในประเทศไทยอย่างจำกัด

บัญชี ง หมายความว่า รายการยาที่มีหลายข้อบ่งใช้ แต่มีความเหมาะสมที่จะใช้เพียงบางข้อบ่งใช้ หรือมีแนวโน้มจะมีการสั่งใช้ยาไม่ถูกต้อง หรือเป็นยาที่มีราคาแพง จำเป็นสำหรับผู้ป่วยบางราย แต่อาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วย หรือก่อปัญหาเชื้อดื้อยาที่ร้ายแรง การสั่งใช้ยาให้สมเหตุผล คุ้มค่า สมประโยชน์ สถานพยาบาลจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ใช้ยาตามข้อบ่งใช้และเงื่อนไขที่กำหนด
2. วินิจฉัยและสั่งใช้ยา โดยผู้ชำนาญเฉพาะโรคที่ได้รับการฝึกอบรมในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากสถานฝึกอบรม หรือได้รับวุฒิบัตร หรืออนุมัติบัตรจากแพทยสภา หรือทันตแพทยสภาเท่านั้น สำหรับการสั่งยาในครั้งต่อไป สถานพยาบาลอาจมอบให้แพทย์ผู้ชำนาญรับผิดชอบในการสั่งยาได้ โดยต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ชำนาญเฉพาะโรคดังกล่าว

3. มีระบบกำกับประเมินและตรวจสอบการใช้ยา (Drug Utilization Evaluation, DUE) โดยต้องเก็บข้อมูลการใช้ยาเหล่านี้เพื่อตรวจสอบในอนาคต

บัญชี จ หมายความว่า

บัญชี จ(1) รายการยาสำหรับโครงการพิเศษของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีการกำหนดวิธีการใช้และการติดตามประเมินการใช้ยาตามโครงการ โดยมีหน่วยงานนั้นรับผิดชอบ และมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติเป็นระยะตามความเหมาะสม เพื่อพิจารณาจัดเข้าประเภทของบัญชีย่อยอื่นในบัญชียาหลักต่อไปเมื่อมีข้อมูลเพียงพอ

บัญชี จ(2) รายการยาสำหรับผู้ป่วยที่มีความจำเป็นเฉพาะ ให้เข้าถึงยาได้อย่างสมเหตุสมผลคุ้มค่าและยั่งยืน ซึ่งมีการจัดกลไกกลางเป็นพิเศษในกำกับการใช้ยาภายใต้ความรับผิดชอบร่วมกันของระบบประกันสุขภาพ ซึ่งดูแลโดย กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางกำกับการใช้ยาตามภาคผนวก

“รายการยาสำหรับผู้ป่วยที่มีความจำเป็นเฉพาะ” ตามบัญชี จ(2) หมายความว่า ยาที่จำเป็นต้องใช้สำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย โดยยามีความเหมาะสมที่จะใช้เพียงบางข้อบ่งใช้ หรือมีแนวโน้มจะมีการสั่งใช้ยาไม่ถูกต้อง หรือ เป็นยาที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญเฉพาะโรค หรือใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และ เป็นยาที่มีราคาแพงมาก หรือส่งผลอย่างมากต่อความสามารถในการจ่ายทั้งของสังคมและผู้ป่วย จึงต้องมีระบบกำกับและอนุมัติการสั่งใช้ยา (authorized system) ที่เหมาะสม โดยหน่วยงานสิทธิประโยชน์หรือหน่วยงานกลางที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามข้อบ่งใช้และเงื่อนไขการสั่งใช้ยา จึงจะก่อประโยชน์สูงสุด สถานพยาบาลจะต้องมีระบบการกำกับประเมินและตรวจสอบการใช้ยา และมีเก็บข้อมูลการใช้ยาเหล่านั้น เพื่อให้ตรวจสอบโดยกลไกกลางในอนาคตได้

บัญชียาจากสมุนไพร หมายความว่า รายการยาจากสมุนไพรที่เป็นยาแผนไทยหรือยาแผนโบราณ และยาพัฒนาจากสมุนไพร ซึ่งผลิตโดยกลุ่มงานเภสัชกรรม และมูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และมิใช้ในโรงพยาบาล

เภสัชตำรับโรงพยาบาล หมายความว่า รายการยาที่โรงพยาบาลสามารถผลิตขึ้นใช้ภายในโรงพยาบาลตามเภสัชตำรับของโรงพยาบาล

หมายเหตุ

1. ยาแต่ละชนิด จัดอยู่ในบัญชีย่อยได้มากกว่า 1 บัญชี หากว่าข้อบ่งชี้การใช้ยาชนิดนั้นมีหลายอย่าง และควรมีการกำกับการใช้ที่แตกต่างกัน

2. มาตรการกำกับการใช้ของยาในบัญชี จ พิจารณาจัดทำได้ตั้งแต่การกำหนดแนวทางการพิจารณาการใช้ยา การติดตามปริมาณการใช้ยา จนถึงติดตามผลการใช้ยาในผู้ป่วยเฉพาะรายตามความเหมาะสม

การแสดงชื่อสามัญทางยา (generic name) และรูปแบบยา (dosage form)

ส่วนใหญ่ชื่อสามัญทางยาจะแสดงด้วยชื่อ International Nonproprietary Name (INN) หากชื่อ INN นั้นไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย จะแสดงด้วยชื่อ INN แล้วจึงตามด้วยชื่ออื่นในวงเล็บ เว้นแต่ยาชนิดนั้นไม่มีชื่อ INN จะใช้ชื่ออื่นแทน ยาสูตรผสมจะแสดงชื่อสามัญทางยาของสารออกฤทธิ์ในสูตรยารายการนั้น โดยคั่นระหว่างรายการยาด้วยเครื่องหมายบวก (+) และจะแสดงชื่อการค้าที่เป็นที่รู้จัก/ชื่อการค้าที่มีใช้ในโรงพยาบาลไว้ด้วย

คำจำกัดความรูปแบบยาที่สำคัญ

tab/cap หมายถึง ยาเม็ด หรือแคปซูล แบบ immediate release (IR) สำหรับกินทั่วไป เช่น compressed tablet, film coated tablet, sugar coated tablet เป็นต้น ที่มีได้มีการพัฒนารูปแบบการบริหารยาเป็นการเฉพาะหรือเป็นพิเศษ

SR tab/cap หมายถึง ยาเม็ดหรือแคปซูลสำหรับกินที่ออกแบบมาเพื่อชะลอการปลดปล่อยของยา ส่งผลให้สามารถออกฤทธิ์ได้นาน เช่น controlled release, extended release, modified release, slow release เป็นต้น

EC tab/cap หมายถึง ยาเม็ดหรือแคปซูลสำหรับกินที่ออกแบบให้ตัวยาละลายในลำไส้ (enteric coated)

dry syrup หมายถึง ผงแห้งของส่วนผสมตัวยาหรือสารเคมี ที่ต้องเติมน้ำกระสายยาที่เหมาะสมก่อนใช้ จึงจะได้ยาน้ำเชื่อมตามต้องการ เช่น ยาน้ำแขวนตะกอน สารละลายใส เป็นต้น

syrup หมายถึง ยาน้ำใสหรือยาน้ำแขวนตะกอนที่มีส่วนประกอบของสารเพิ่มความหวานเพื่อกลบรสขมของยา ตัวอย่างสารให้ความหวานที่ใช้ในตำรับ เช่น sucrose, dextrose นอกจากนี้อาจใช้สารให้ความหวานที่ไม่ให้พลังงานหรือให้พลังงานต่ำ เช่น saccharin, sorbitol, mannitol และ aspartame เป็นต้น

eye drop หมายถึง ยาเตรียมปราศจากเชื้อสำหรับหยอดตา

inj หมายถึง ยาปราศจากเชื้อสำหรับฉีด ทั้งที่เป็นรูปแบบสารละลาย และรูปแบบผงแห้งที่ต้องผสมตัวทำละลาย สำหรับฉีด หรือหยดเข้าทางหลอดเลือดดำ

อักษรย่อ

Cap	=	Capsule
DPI	=	Dry powder inhaler
EC	=	Enteric coated
g	=	Gram
Inj	=	Injection
IU	=	International unit
L	=	Liter
mcg	=	Microgram
MDI	=	Metered dose inhaler
mEq	=	Milliequivalent
Mixt	=	Mixture
mg	=	Milligram
ml	=	Milliliter
mmol	=	Millimole
mOsm	=	Milliosmole
Oint	=	Ointment
Pwdr	=	Powder
Sol	=	Solution
SR	=	ยาออกฤทธิ์นาน
Suppo	=	Suppository
Susp	=	Suspension
Syr	=	Syrup
Tab	=	Tablet
U	=	Unit

คำจำกัดความ

ANAS	=	anesthesiologist
CARDIO	=	cardiologist
CHEST	=	pulmonologist
EYE	=	ophthalmologist oto-rhino-
ENT	=	laryngologist
GI	=	gastroenterologist
GYNE	=	gynecologist
MED	=	internist
NEPHRO	=	nephrologist
NEURO	=	neurologist
ORTHO	=	orthopedist
PED	=	pediatrician
PSY	=	psychiatrist
REHAB	=	physiatrist
SURG	=	surgeon
URO	=	urologist

ยาที่ต้องทำ DUE

1. Levofloxacin inj
2. Meropenem
3. Sulperazone
4. Tienam
5. Tigycline
6. Tazocin

ยาบัญชี ง ที่ต้องมีเอกสารประกอบการใช้ยา

1. Azithromycin
2. Cefixime
3. Ciprofloxacin tab/inj
4. Levofloxacin tab
5. Cefoxitin
6. Colistin inj
7. Fosfomycin inj
8. Vancomycin inj